A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2019. július 4.*

„Előzetes döntéshozatal – 2005/29/EK irányelv – Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok – Hatály – A »kereskedelmi gyakorlatok« fogalma – 2006/123/EK irányelv – Belső piaci szolgáltatások – Büntetőjog – Engedélyezési rendszerek – Felsőoktatás – Mesterdiploma – Bizonyos fokozatok akkreditáció nélküli adományozásának tilalma”

A C-393/17. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a hof van beroep te Antwerpen (antwerpeni fellebbviteli bíróság, Belgium) a Bírósághoz 2017. június 30-án érkezett, 2017. június 7-i határozatával terjesztett elő a

Freddy Lucien Magdalena Kirschstein,

Thierry Frans Adeline Kirschstein

ellen folytatott,

a **Vlaamse Gemeenschap**

részvételével folyamatban lévő büntetőeljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: M. Vilaras, a negyedik tanács elnöke, a harmadik tanács elnökeként eljárva, J. Malenovský, L. Bay Larsen (előadó), M. Safjan és D. Šváby bírák,

főtanácsnok: M. Bobek,

hivatalvezető: M. Ferreira főtanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2018. július 11-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– F. L. M. Kirschstein és T. F. A. Kirschstein képviseletében T. Bauwens, H. de Bauw és M. Vandebeek advocaten,

– a Vlaamse Gemeenschap képviseletében J. Vandeuren és P. Vansteenkiste advocaten,

– a belga kormány képviseletében L. Van den Broeck és M. Jacobs, meghatalmazotti minőségben, segítőik: Y. Moussoux és M. Karolinski avocats,

* Az eljárás nyelve: holland.

– a német kormány képviseletében kezdetben: T. Henze és J. Möller, később: J. Möller, meghatalmazotti minőségben,

– az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: F. Varrone avvocato dello Stato,

– a holland kormány képviseletében J. Langer és M. K. Bulterman, meghatalmazotti minőségben,

– a lengyel kormány képviseletében B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben,

– a svéd kormány képviseletében A. Falk, C. Meyer-Seitz, H. Shev, L. Zettergren és A. Alriksson, meghatalmazotti minőségben,

– a norvég kormány képviseletében T. Sunde és M. Reinertsen Norum, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében F. Wilman, A. Nijenhuis, N. Ruiz García és H. Tserepa-Lacombe, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2018. november 15-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv („Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról”) (HL 2005. L 149., 22. o.) és a belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 376., 36. o.; helyesbítés: HL 2014. L 287., 33. o.) értelmezésére vonatkozik.

2 Ezt a kérelmet a Freddy és Thierry Kirschstein ellen, azon nemzeti büntetőjogi rendelkezés állítólagos megsértése miatt indított büntetőeljárás keretében terjesztették elő, amely a mesterfokozat akkreditáció hiányában történő adományozását büntetni rendeli.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2005/29 irányelv

3 A 2005/29 irányelv (7) preambulumbekezdése a következőképpen szól:

„Ez az irányelv a fogyasztóknak a termékekkel kapcsolatos ügyleti döntéseit közvetlenül befolyásoló kereskedelmi gyakorlatokkal foglalkozik. […]”

4 Ezen irányelv „Fogalommeghatározások” című 2. cikke ekként rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[…]

c) »termék«: az áru vagy szolgáltatás, ideértve az ingatlantulajdont, valamint a jogokat és kötelezettségeket is;

d) »az üzleti vállalkozásoknak a fogyasztókkal szemben folytatott kereskedelmi gyakorlatai« (a továbbiakban: »kereskedelmi gyakorlatok«): a kereskedő által kifejtett tevékenység, mulasztás, magatartási forma vagy megjelenítési mód, illetve kereskedelmi kommunikáció – beleértve a reklámot és a marketinget is –, amely közvetlen kapcsolatban áll valamely terméknek a fogyasztó részére történő eladásösztönzésével, értékesítésével vagy szolgáltatásával [helyesen: valamely terméknek a fogyasztó részére történő népszerűsítésével, értékesítésével vagy szolgáltatásával];

[…]”

5 Az említett irányelv 3. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„Ezt az irányelvet az üzleti vállalkozásoknak a termékhez kapcsolódó kereskedelmi ügylet lebonyolítását megelőzően és azt követően, valamint a lebonyolítás során a fogyasztókkal szemben folytatott […] tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatára kell alkalmazni.”

A 2006/123 irányelv

6 A 2006/123 irányelv 1. cikkének (5) bekezdése értelmében:

„Ez az irányelv nem érinti a tagállamok büntetőjogi szabályait. A tagállamok ugyanakkor olyan büntetőjogi rendelkezések alkalmazásával, amelyek kifejezetten a szolgáltatási tevékenységek igénybevételét és gyakorlását szabályozzák vagy érintik, az ezen irányelvben meghatározott szabályok megkerülésével nem korlátozhatják a szolgáltatásnyújtás szabadságát.”

7 Ezen irányelv 2. cikke szerint:

„(1) Ez az irányelv a Közösség valamely tagállamában letelepedett szolgáltatók által nyújtott szolgáltatásokra alkalmazandó.

(2) Ez az irányelv nem alkalmazandó a következő tevékenységekre:

a) általános érdekű, nem gazdasági szolgáltatások;

[…]

i) azok a tevékenységek, amelyek közhatalom gyakorlásához kapcsolódnak, az [EUMSZ 51. cikkben] foglaltaknak megfelelően;

[…]”

8 Az említett irányelv „Fogalommeghatározások” című 4. cikke a következőképpen fogalmaz:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

1. »szolgáltatás«: az [EUMSZ 57. cikkben] említett, rendszerint díjazás ellenében nyújtott bármely önálló gazdasági tevékenység;

[…]

6. »engedélyezési rendszer«: bármely eljárás, amely alapján a szolgáltatónak vagy a szolgáltatás igénybevevőjének ténylegesen lépéseket kell tennie azért, hogy az illetékes hatóságtól a szolgáltatási tevékenység nyújtására való jogosultságra vagy annak gyakorlására vonatkozóan formális vagy közvetett határozatot szerezzen;

[…]

8. »közérdeken alapuló kényszerítő indok«: a Bíróság joggyakorlatában [helyesen: ítélkezési gyakorlatában] ilyenként elismert indokok, köztük az alábbiak: […] fogyasztók a szolgáltatások igénybevevői és a munkavállalók védelme […];

[…]”

9 Az említett irányelvnek „A szolgáltatók letelepedésének szabadsága” című III. fejezetében található az „Engedélyezési rendszerek” című 9. cikk, amelynek (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok a szolgáltatási tevékenység nyújtására való jogosultságot, illetve annak gyakorlását nem kötik engedélyezési rendszerhez, kivéve az alábbi feltételek teljesülése esetén:

a) az engedélyezési rendszer nem alkalmaz hátrányos megkülönböztetést az érintett szolgáltatóval szemben;

b) az engedélyezési rendszert a közérdeken alapuló kényszerítő indok támasztja alá;

c) a kitűzött cél kevésbé korlátozó intézkedés útján nem valósítható meg, különösen azért, mert az utólagos ellenőrzésre túl későn kerülne sor ahhoz, hogy az valóban hatékony legyen.”

10 A 2006/123 irányelv 10. cikkének (1) és (2) bekezdése kimondja:

„(1) Az engedélyezési rendszereknek olyan feltételeken kell alapulniuk, amelyek megakadályozzák az illetékes hatóságokat abban, hogy vizsgálati jogkörüket önkényesen alkalmazzák.

(2) Az (1) bekezdésben említett feltételek:

a) megkülönböztetésmentesek [helyesen: hátrányos megkülönböztetéstől mentesek];

b) azokat a közérdeken alapuló kényszerítő indok támasztja alá;

c) arányosak a közérdekhez kapcsolódó céllal;

d) világosak és egyértelműek;

e) objektívek;

f) előzetesen nyilvánosságra hozták azokat;

g) átláthatók és hozzáférhetők.”

A belga jog

11 A 2003. április 4-i decreet betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen (a flandriai felsőoktatás átalakításáról szóló rendelet, *Belgisch Staatsblad*, 2003. augusztus 14., 41004. o.) 25. cikkének (7) §-a a következőképpen fogalmaz:

„Aki anélkül, hogy arra jogosult lenne, alapfokozatot (*bachelor*), szakirányú vagy anélküli mesterfokozatot (*master*) vagy doktori címet (*doctor of philosophy*, PhD vagy dr. rövidítéssel), illetve a 2., 3., 4., 5. és 5bis §-ban említett fokozatokat és címeket adományoz, nyolc naptól három hónapig terjedő szabadságvesztéssel és 125 eurótól 500 euróig terjedő pénzbüntetéssel vagy ezen büntetések valamelyikével büntetendő.”

12 Ezt a rendelkezést hatályon kívül helyezték, és a szövegét beemelték a 2013. október 11-i Codex Hoger Onderwijs (felsőoktatásról szóló törvénykönyv, *Belgisch Staatsblad*, 2014. február 27., 15979. o.) II.75. cikkének 6. §-ába.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

13 F. L. M. Kirschstein és T. F. A. Kirschstein ellen büntetőeljárás indult azzal a váddal, hogy a United International Business Schools of Belgium BVBA antwerpeni fiókintézménye által nyújtott képzést elvégző hallgatók számára mesterfokozatot igazoló oklevelet és diplomát adtak, holott arra nem voltak jogosultak.

14 2015. december 14-i ítéletében a rechtbank van eerste aanleg Antwerpen, afdeling Antwerpen (antwerpeni elsőfokú bíróság, antwerpeni részleg, Belgium) e bűncselekmény miatt a felekkel szemben 300–300 euró pénzbüntetés szabott ki.

15 2015. december 29-én F. L. M. Kirschstein és T. F. A. Kirschstein, illetve az Openbaar Ministerie (államügyészi hivatal, Belgium) fellebbezést nyújtott be e határozat ellen a kérdést előterjesztő bírósághoz.

16 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a United International Business Schools of Belgium a Vlaamse Gemeenschap (Flamand Közösség, Belgium) által nem akkreditált felsőoktatási intézmény, amely mesterdiplomával záruló képzéseket kínál Belgiumban. Ez a belga társaság a svájci Global Education Services Switzerland AG társaság (a továbbiakban: GES Switzerland) és a spanyol Global Education Services Spain SA társaság kapcsolt vállalkozása. A GES Switzerland koordinálja az állami hatóságok által nem szabályozott, de nem is támogatott felsőoktatási magánképzéseket, és többek között Belgiumban megszervezett képzéseket is kínál.

17 Az alap-büntetőeljárásban F. L. M. Kirschstein és T. F. A. Kirschstein azt állította, hogy a mesterfokozat akkreditáció nélkül történő adományozását büntetni rendelő nemzeti szabályozás ellentétes a 2005/29 irányelvvel és a 2006/123 irányelvvel.

18 Ilyen körülmények között a hof van beroep te Antwerpen (antwerpeni fellebbviteli bíróság, Belgium) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Úgy kell-e értelmezni a (2005/29 irányelvet), hogy azzal ellentétes a felsőoktatásról szóló törvénykönyv II.75. cikkének 6. §-ában foglalt szabályozás, amely általános jelleggel megtiltja a nem akkreditált oktatási intézmények számára, hogy a »master« elnevezést használják az általuk kiállított

oklevelekben, ha e szabályozás közérdeken alapuló okot, mégpedig az oktatás magas színvonalának biztosítására vonatkozó követelmény teljesülését szolgálja, közelebbről azt, hogy ellenőrizhetőnek kell lennie, hogy valóban teljesülnek-e az előírt minőségi követelmények?

2) Úgy kell-e értelmezni a [2006/123] irányelvet, hogy azzal ellentétes a felsőoktatásról szóló törvénykönyv II.75. cikkének 6. §-ában foglalt szabályozás, amely általános jelleggel megtiltja a nem akkreditált oktatási intézmények számára, hogy a »master« elnevezést használják az általuk kiállított okleveleken, ha e szabályozás közérdeken alapuló okot, mégpedig a szolgáltatás igénybevevőinek védelmét szolgálja?

3) Megfelel-e a [2006/123] irányelv 9. cikke (1) bekezdésének c) pontjában és 10. cikke (2) bekezdésének c) pontjában foglalt arányossági kritériumnak a mesterdiplomát kiállító, a flamand hatóságok által nem akkreditált oktatási intézményekre alkalmazandó büntetőjogi rendelkezés?”

Az elfogadhatóságról

19 A Flamand Közösség, valamint a belga, a lengyel és a norvég kormány olyan érveket ad elő, amelyek – eltérő alapon – kétségbe vonják az előzetes döntéshozatal iránti kérelem vagy a benne foglalt egyes kérdések elfogadhatóságát.

20 Elsősorban a lengyel kormány azt állítja, hogy az alapügyben szóban forgó szabályozást nem lehet a 2005/29 irányelv vagy a 2006/123 irányelv alapján megvizsgálni, mivel az EUMSZ 6. cikkből és az EUMSZ 165. cikk (1) bekezdéséből az következik, hogy az oktatási rendszerek megszervezése a tagállamok kizárólagos hatáskörébe tartozik.

21 E tekintetben meg kell jegyezni, hogy egyfelől a tagállamok kötelesek a számukra fenntartott hatáskörök gyakorlása során tiszteletben tartani a közösségi jogot, másfelől pedig a 2005/29 irányelvből vagy a 2006/123 irányelvből egyáltalán nem következik, hogy a felsőoktatásban nyújtott szolgáltatások ne tartoznának ezen irányelvek hatálya alá. Ennélfogva, a tagállamoknak az oktatási rendszerük szervezésére vonatkozó határköre nem eredményezheti azt, hogy kivonja az alapügyben szereplőhöz hasonló szabályozást ezen irányelvek hatálya alól (lásd analógia útján: 2007. december 18-i Jundt ítélet, C-281/06, EU:C:2007:816, 86. és 87. pont).

22 Másodsorban, a Flamand Közösség, valamint a belga, a lengyel és a norvég kormány szerint az alapeljárás tárgyát képező ügy sajátos körülményeiből következik, hogy az előterjesztett kérdésekre vagy azok egy részére adott válaszok nem befolyásolhatják az alapeljárás kimenetelét.

23 Így először is a lengyel kormány elsődlegesen úgy véli, hogy a 2006/123 irányelv nem alkalmazható az alapeljárás tárgyát képező ügyben, azon az alapon, hogy egy határokon átnyúló elemet nem tartalmazó, tisztán belső helyzetről van szó. Továbbá a Flamand Közösség, a belga kormány és a lengyel kormány másodlagosan úgy véli, hogy a jelen ügyben el kell utasítani ezen irányelv alkalmazhatóságát, mivel az alapügyben szóban forgó mesterdiplomát a GES Switzerland állította ki, amely mint svájci társaság nem hivatkozhat az említett irányelvre. Végül a norvég kormány, az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlanságára kifejezetten nem hivatkozva hangsúlyozza, hogy amennyiben megállapítást nyer, hogy ez a társaság állította ki az említett okleveleket, sem a 2005/29 irányelv, sem pedig a 2006/123 irányelv nem alkalmazandó az alapeljárásban.

24 Ugyanakkor, feltéve hogy el kell ismerni azt, hogy az alapügyben szóban forgó mesterdiplomákat egy belga társaság állította ki, és hogy az alapeljárás tárgyát képező ügy valamennyi releváns tényállási eleme ezáltal egyetlen tagállamra korlátozódik, a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy a

2006/123 irányelv III. fejezetének a második és harmadik kérdéssel érintett rendelkezései ilyen helyzetre is alkalmazandók (lásd ebben az értelemben: 2018. január 30-i X és Visser ítélet, C-360/15 és C-31/16, EU:C:2018:44, 110. pont).

25 Ezenkívül a jelen ügyben a GES Switzerland sajátos szerepére vonatkozó érvek semmi esetre sem fogadhatók el. A Bíróság kérésére az alapügy tényállásának megállapítására egyedül hatáskörrel rendelkező, kérdést előterjesztő bíróság (lásd ebben az értelemben: 2016. július 28-i Kratzer ítélet, C-423/15, EU:C:2016:604, 27. pont; 2017. április 27-i A-Rosa Flussschiff ítélet, C-620/15, EU:C:2017:309, 35. pont) által szolgáltatott információkból ugyanis kitűnik, hogy ez a szerep nem nyert bizonyítást, és hogy az alapügyben szóban forgó mesterdiplomákat vagy egy belga társaság, vagy pedig egy svájci és egy spanyol társaság állította ki.

26 Ezért nem lehet úgy tekinteni, hogy a második és a harmadik kérdésre adott válaszok nem befolyásolhatják az alapeljárás kimenetelét.

27 Harmadsorban, a Flamand Közösség és a belga kormány vitatja az előterjesztett kérdések elfogadhatóságát vagy relevanciáját, és különböző érveket adnak elő annak bizonyítására, hogy ezek a kérdések a 2005/29 irányelv és a 2006/123 irányelv téves értelmezésén alapulnak.

28 Ezek az értelmezésbeli különbségek azonban e kérdések érdeméhez kapcsolódnak, következésképpen nem vezethetnek e kérdések elfogadhatatlanságának megállapításához. Az a körülmény, hogy az említett értelmezésbeli különbségek részben ezen irányelvek alkalmazhatóságára vonatkoznak, nem teheti kétségessé ezt az értékelést, mivel ha nem tűnik ki nyilvánvalóan, hogy az uniós rendelkezés értelmezése semmilyen módon nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, e rendelkezésnek az alapügyben való alkalmazhatatlanságára alapított kifogás nem érinti az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát, hanem a kérdés érdemére vonatkozik (lásd ebben az értelemben: 2006. július 13-i Manfredi és társai ítélet, C-295/04–C-298/04, EU:C:2006:461, 30. pont).

29 Negyedsorban, a lengyel kormány azzal érvel, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló végzés nem tartalmazza a mesterfokozat adományozására való jogosultságot szabályozó belga szabályok tartalmának ismertetését, és ezáltal nem nyújt elegendő információt ahhoz, hogy a Bíróság érdemben tudjon válaszolni a második kérdésre.

30 E tekintetben a Bíróság eljárási szabályzata 94. cikkének b) pontja úgy rendelkezik, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem magában foglalja az alapügyben alkalmazandó nemzeti rendelkezések tartalmát, és adott esetben a releváns nemzeti ítélkezési gyakorlatot.

31 A jelen ügyben meg kell jegyezni, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem tartalmazza a mesterfokozat adományozására való jogosultság megszerzésére irányuló eljárásra vonatkozó belga szabályok maradéktalan ismertetését.

32 Ugyanakkor megállapítható, hogy a második kérdéssel érintett büntetőjogi rendelkezés tartalmát az előzetes döntéshozatalra utaló határozat egyértelműen kifejti, és hogy az e határozatban szereplő információk elegendőek ahhoz, hogy a Bíróság hasznos útmutatást adhasson a kérdést előterjesztő bíróságnak, amely kizárólag jogosult a belga szabályozás uniós joggal való összeegyeztethetőségéről határozni (lásd ebben az értelemben: 2014. július 1-jei Ålands Vindkraft ítélet, C-573/12, EU:C:2014:2037, 126. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat) annak érdekében, hogy az előtte folyamatban lévő jogvitát eldöntse.

33 Végül, ötödsorban, a belga kormány előadja, hogy a harmadik kérdés nem releváns, mivel a Flamand Közösségben az oklevelek kiállítása nem tartozik engedélyezési rendszer hatálya alá.

34 Emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 267. cikk által létrehozott bírósági együttműködési rendszer keretében a Bíróságnak nem feladata, hogy a nemzeti rendelkezések értelmezéséről állást foglaljon, sem pedig az, hogy a nemzeti jogkérdést előterjesztő bíróság általi értelmezés helyességét vizsgálja (2015. március 26-i Macikowski ítélet, C-499/13, EU:C:2015:201, 51. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

35 Ennélfogva, mivel a belga kormány által előadott érv a nemzeti jognak a kérdést előterjesztő bíróság által elfogadottól eltérő értelmezésén alapul, ez nem vezethet a harmadik kérdés elfogadhatatlanságának megállapításához.

36 A fentiekre tekintettel az előzetes döntéshozatal iránti kérelem egészét elfogadhatónak kell tekinteni.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

37 A kérdést előterjesztő bíróság az első kérdésével lényegében arra vár választ, hogy a 2005/29 irányelvet úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amely büntetni rendeli azokat, akik az illetékes hatóság előzetes engedélye nélkül mesterfokozatot adományoznak.

38 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében egy nemzeti szabályozás csakis akkor tartozhat a 2005/29 irányelv hatálya alá, ha a jogszabályban meghatározott magatartások az ezen irányelv értelmében vett kereskedelmi gyakorlatoknak minősülnek (lásd ebben az értelemben: 2010. január 14-i Plus Warenhandelsgesellschaft ítélet, C-304/08, EU:C:2010:12, 35. pont; 2013. október 17-i RLvS-ítélet, C-391/12, EU:C:2013:669, 35. pont).

39 E tekintetben ezen irányelv 2. cikkének d) pontjából kitűnik, hogy „kereskedelmi gyakorlatok” alatt értendő a kereskedő által kifejtett tevékenység, mulasztás, magatartási forma vagy megjelenítési mód, illetve kereskedelmi kommunikáció – beleértve a reklámot és a marketinget is –, amely közvetlen kapcsolatban áll valamely terméknek a fogyasztó részére történő népszerűsítésével, értékesítésével vagy szolgáltatásával. A „terméknek” pedig az említett irányelv 2. cikkének c) pontja szerinti fogalma valamennyi árura és szolgáltatásra vonatkozik, ideértve az ingatlanokat, valamint a jogokat és kötelezettségeket.

40 Egyébiránt a 2005/29 irányelv 3. cikke (1) bekezdésének szövegéből egyértelműen kitűnik, hogy az ilyen kereskedelmi gyakorlatokra a termékhez kapcsolódó kereskedelmi ügylet lebonyolítása előtt, alatt és után kerül sor.

41 Az ilyen gyakorlatoknak így legfőképp közvetlen kapcsolatban kell állniuk valamely terméknek a fogyasztó részére történő népszerűsítésével, értékesítésével vagy szolgáltatásával (lásd ebben az értelemben: 2013. október 17-i RLvS-ítélet, C-391/12, EU:C:2013:669, 37. pont; 2018. október 4-i Kamenova ítélet, C-105/17, EU:C:2018:808, 42. pont).

42 Ebből az következik, hogy bár ezek a kereskedelmi gyakorlatok szorosan kapcsolódnak egy termékhez fűződő kereskedelmi ügylethez, mégsem tévesztendők össze az adott ügylet tárgyát képező termékkel.

43 Így az olyan gyakorlatok, amelyek a szolgáltató üzleti stratégiájába illeszkednek, és közvetlenül a szolgáltatás népszerűsítését és eladásainak növelését célozzák, kereskedelmi gyakorlatoknak minősülnek (lásd ebben az értelemben: 2010. november 9-i Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag ítélet, C-540/08, EU:C:2010:660, 18. pont; 2013. október 17-i RLvS-ítélet, C-391/12, EU:C:2013:669, 36. pont).

44 Ebben az összefüggésben a Bíróságnak a 2005/29 irányelv alkalmazhatóságát mind a szóban forgó gyakorlatok kereskedelmi gyakorlatoknak minősüléséhez, mind pedig az ezen gyakorlatok alapjául szolgáló érintett szolgáltatások terméknek minősüléséhez kellett kapcsolnia, anélkül hogy e két tényezőt összemosná (lásd ebben az értelemben: 2017. május 4-i Vanderborght ítélet, C-339/15, EU:C:2017:335, 23–25. pont; 2018. szeptember 13-i Wind Tre és Vodafone Italia ítélet, C-54/17 és C-55/17, EU:C:2018:710, 39. pont).

45 A fentiekből következik, hogy az annak meghatározására hivatott nemzeti szabály, hogy egy kereskedelmi ügylet tárgyát képező szolgáltatás nyújtására mely szolgáltató jogosult, anélkül hogy közvetlenül szabályozná azon gyakorlatokat, amelyeket az adott szolgáltató a szóban forgó szolgáltatás népszerűsítése vagy eladásainak növelése érdekében később alkalmazhat, nem tekinthető a 2005/29 irányelv értelmében vett, a szolgáltatás nyújtásához közvetlenül kapcsolódó kereskedelmi gyakorlatnak.

46 E tekintetben meg kell állapítani, hogy az olyan szabályozás, mint amely az alapeljárás tárgyát képezi, nem a felsőoktatás területén nyújtott szolgáltatások népszerűsítésének vagy értékesítésének módjaira vonatkozik, hanem a gazdasági szereplőnek az ilyen szolgáltatások nyújtására jogosító engedélyét érinti, amennyiben e szolgáltatások magukban foglalják egy adott egyetemi fokozat adományozását, amely különleges jogi védelemben részesül, és adott esetben egy sor meghatározott kiváltsághoz való hozzáférést tesz lehetővé.

47 Egy ilyen szabályozás tehát egyértelműen különbözik az olyan szabályoktól, amelyek azt hivatottak előírni, hogy egy ilyen jellegű szolgáltatás nyújtására jogosult gazdasági szereplő hogyan mozdíthatja elő ezek értékesítését, különösen egy minőségjelzésre vagy egy elismert egyetem akkreditációjára hivatkozva.

48 Ezért egy olyan szabályozás, mint amely az alapeljárás tárgyát képezi, nem tekinthető úgy, hogy az a 2005/29 irányelv értelmében vett, a kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó rendelkezések hatálya alá tartozik.

49 Következésképpen az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2005/29 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy az nem alkalmazandó az olyan nemzeti szabályozásra, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amely büntetni rendeli azokat, akik az illetékes hatóság előzetes engedélye nélkül mesterfokozatot adományoznak.

A második és a harmadik kérdésről

50 A kérdést előterjesztő bíróság az együttesen vizsgálandó második és harmadik kérdésével lényegében arra vár választ, hogy a 2006/123 irányelvet úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amely büntetni rendeli azokat, akik az illetékes hatóság előzetes engedélye nélkül mesterfokozatot adományoznak.

51 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy a 2006/123 irányelv a 2. cikke (1) bekezdésének megfelelően a valamely tagállamában letelepedett szolgáltatók által nyújtott szolgáltatásokra alkalmazandó.

52 Ezenkívül az említett irányelv 4. cikke 1. pontjának megfelelően ezen irányelv alkalmazásában „szolgáltatás” alatt az EUMSZ 57. cikkben említett, rendszerint díjazás ellenében nyújtott bármely önálló gazdasági tevékenység értendő.

53 Egyébiránt a Bíróság ítélkezési gyakorlatából kitűnik, hogy a felsőoktatási szolgáltatások díjazás ellenében, alapvetően magánforrásokból finanszírozott és nyereség elérésére törekedő oktatási intézmények által történő szervezése ilyen gazdasági tevékenységnek minősül (lásd ebben az értelemben: 1993. december 7-i Wirth ítélet, C-109/92, EU:C:1993:916, 17. pont; 2003. november 13-i Neri ítélet, C-153/02, EU:C:2003:614, 39. pont).

54 A 2006/123 irányelv 2. cikkének (2) bekezdése azonban számos tevékenységet kizár az irányelv hatálya alól, különösen az általános érdekű, nem gazdasági szolgáltatásokat, és az említett irányelv 2. cikke (2) bekezdésének a) és i) pontja értelmében vett, közhatalom gyakorlásához kapcsolódó tevékenységeket.

55 E tekintetben, bár a belga, a német, az olasz és a holland kormány azt állítja, hogy az alapügyben szóban forgó szabályozás nem tartozik az említett irányelv hatálya alá, mivel ez a szabályozás ilyen tevékenységekre vonatkozik, meg kell állapítani, hogy az említett szabályozás nem tartozik az említett rendelkezésekben előírt kivételek közé.

56 Elsősorban ugyanis, mivel főképpen ez a szabályozás és az azon fokozatok adományozására való jogosultságra vonatkozó szabályok, amelyek érvényesülését biztosítani hivatott, alkalmazandó az olyan szolgáltatásokra, mint amelyek az alapeljárás tárgyát képezik, amelyeket – amint az a Bíróság rendelkezésére álló iratanyagból kitűnik – a gazdasági magánszereplők saját kezdeményezésükre eljárva, nyereségszerzés céljából és állami finanszírozás nélkül nyújtanak, nem tekinthetők úgy, hogy kizárólag általános érdekű, nem gazdasági szolgáltatásokra vonatkoznak.

57 Másodsorban, a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy az egyetemi oktatói tevékenység nem minősül az említett rendelkezés értelmében vett, közhatalom gyakorlásához kapcsolódó tevékenységnek (2007. december 18-i Jundt ítélet, C-281/06, EU:C:2007:816, 38. pont).

58 Az a körülmény, hogy az alapügyben szóban forgó szabályozás kifejezetten az oktatói tevékenységekre vonatkozik, beleértve valamely fokozat adományozását is, nem változtathatja meg ezt az értékelést.

59 A 2006/123 irányelv 2. cikke (2) bekezdésének i) pontjában meghatározott eltérést ugyanis azon tevékenységekre kell korlátozni, amelyek önmagukban véve is a közhatalom gyakorlásában való közvetlen és sajátos részvételnek minősülnek, ami különleges jogok, közhatalmi jogosítványok vagy kényszerítő jogkörök kellő súlyú gyakorlását feltételezi (lásd analógia útján: 2010. április 29-i Bizottság kontra Németország ítélet, C-160/08, EU:C:2010:230, 78. és 79. pont).

60 Márpedig valamely fokozat adományozása, amely adott esetben a hatóságok felügyelete alatt és az általuk meghatározott feltételek mellett történhet meg, nem tekinthető úgy, hogy magában foglalja a közhatalom ilyen gyakorlását.

61 Egyébiránt azt is meg kell jegyezni, hogy a 2006/123 irányelv 1. cikkének (5) bekezdéséből kitűnik, hogy bár ez az irányelv nem érinti a tagállamok büntetőjogi szabályait, a tagállamok olyan büntetőjogi rendelkezések alkalmazásával, amelyek kifejezetten a szolgáltatási tevékenységek igénybevételét és gyakorlását szabályozzák vagy érintik, az ezen irányelvben meghatározott szabályok megkerülésével nem korlátozhatják a szolgáltatásnyújtás szabadságát.

62 Ilyen körülmények között az, hogy az alapügyben szóban forgó szabályozás büntetőjogi jelleget ölt, nem elegendő ahhoz, hogy az említett irányelv ne legyen alkalmazható e szabályozásra, mivel ez a szabályozás érinti a szolgáltatási tevékenység igénybevételét és gyakorlását azáltal, hogy a szolgáltatást a belga jog által e tekintetben megkövetelt felhatalmazás hiányában nyújtó gazdasági szereplőkkel szemben büntetőjogi szankciót helyez kilátásba.

63 Ennélfogva a 2006/123 irányelv 1. cikkének (5) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan szabályozás, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amennyiben az az említett irányelvben megállapított szabályok megkerülését eredményezi.

64 E tekintetben, mivel a nemzeti szabályok, amelyek arra kötelezik a tudományos fokozatokat adományozni szándékozó szolgáltatókat, hogy az illetékes hatóságoktól erre felhatalmazó, formális határozatot szerezzenek, az említett irányelv 4. cikkének 6. pontja értelmében vett engedélyezési rendszert állítanak fel, e szabályoknak meg kell felelniük az említett irányelv III. fejezetében szereplő, az ilyen rendszerek kapcsán előírt követelményeknek.

65 Ebből következik, hogy az olyan szabályozás, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amely az ilyen szabályok érvényesülését hivatott biztosítani, megkerülné a 2006/123 irányelv szabályait, ha az engedélyezési rendszer, amelynek járulékos részét képezi, nem egyeztethető össze az említett irányelv III. fejezetében megállapított követelményekkel.

66 Ezek közé a követelmények közé tartoznak az említett irányelv 9. és 10. cikkében előírt követelmények, amelyekre konkrétan a kérdést előterjesztő bíróság kérdései vonatkoznak.

67 Ugyanezen irányelv 9. cikkének (1) bekezdéséből kitűnik, hogy a tagállamok a szolgáltatási tevékenység nyújtására való jogosultságot, illetve annak gyakorlását csak akkor köthetik engedélyezési rendszerhez, ha három feltétel teljesül.

68 Először is, a 2006/123 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének a) pontja megköveteli, hogy az engedélyezési rendszer ne alkalmazzon hátrányos megkülönböztetést az érintett szolgáltatóval szemben.

69 E tekintetben sem az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból, sem pedig a Bíróság rendelkezésére álló iratokból nem derül ki, hogy a szóban forgó szabályozás hátrányos megkülönböztetést alkalmazott volna a tudományos fokozatokat adományozni szándékozó szolgáltatók között.

70 Másodszor, az említett irányelv 9. cikke (1) bekezdésének b) pontja előírja, hogy az engedélyezési rendszer szükségességét a közérdeken alapuló kényszerítő indok támassza alá.

71 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból az következik, hogy az alapügyben szóban forgó szabályozás célja a felsőoktatás magas színvonalának biztosítása és a szolgáltatás igénybevevőinek védelme.

72 Mindkét célkitűzést közérdeken alapuló kényszerítő indoknak kell tekinteni. Egyrészt ugyanis az említett irányelv 4. cikkének 8. pontja kimondja, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata által ilyenként elismert indokokat közérdeken alapuló kényszerítő indoknak kell tekinteni, és az e kritériumnak megfelelő indokként konkrétan megemlíti a szolgáltatás igénybevevőinek védelmét. Másrészt a Bíróság már kimondta, hogy a jelen ítélet 71. pontjában említett két célkitűzés közérdeken alapuló kényszerítő indoknak minősül (lásd ebben az értelemben: 1999. október 21-i Zenatti ítélet, C-67/98, EU:C:1999:514, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat; 2003. november 13-i Neri ítélet, C-153/02, EU:C:2003:614, 46. pont).

73 Ezen túlmenően, annak előírása, hogy a tudományos fokozatot adományozni szándékozó szolgáltatók erre jogosító akkreditációval bírjanak, alkalmas e célkitűzések megvalósításának biztosítására, mivel lehetővé teszi az illetékes hatóságok számára annak biztosítását, hogy a diplomák kiállítását megelőzően ezek a szolgáltatók elegendő garanciát nyújtsanak ezen oklevelek minőségének biztosításához.

74 Harmadszor, a 2006/123 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének c) pontja megköveteli, hogy a kitűzött cél kevésbé korlátozó intézkedés útján ne legyen megvalósítható, különösen mivel az utólagos ellenőrzésre túl későn kerülne sor ahhoz, hogy az valóban hatékony legyen.

75 E tekintetben úgy tűnik, hogy az ilyen ellenőrzés nem lenne kellően hatékony egy olyan szabályozás célkitűzései megvalósításának biztosításához, mint amely az alapeljárás tárgyát képezi.

76 Mindenekelőtt ugyanis meg kell jegyezni, hogy a felsőoktatás magas színvonalának biztosítása szükségessé teheti az oklevelek kiadásával záruló képzések és a hallgatóktól elvárt, az adott fokozat megszerzéséhez szükséges képességek felmérési módjainak rendszeres ellenőrzését.

77 Továbbá, mivel már az oklevél kiállítása lehetővé teszi bizonyos szakmák gyakorlásának megkezdését, és általánosságban valamely munkáltató figyelembe veheti azt az ilyen diplomával rendelkező személyek felvételekor, az ezen oklevél értékével kapcsolatos – az előzetes ellenőrzések hiánya miatti – bizonytalanság is ellentétben állhat e célkitűzések megvalósításával, és ezen érték esetleges későbbi megkérdőjelezése sem szolgáltathat megfelelő biztosítékot.

78 Végül pedig a nemzeti jogalkotó úgy tekintheti, hogy a felsőoktatási intézmény által kínált szolgáltatások igénybevevőinek védelme nem lenne ténylegesen biztosítva akkor, ha kötelesek lennének egy képzést anélkül választani és folytatni, hogy bizonyosságot szerezhetnének arra vonatkozóan, hogy az érintett intézmény adományozhat-e fokozatokat, amire a későbbiekben érvényesen hivatkozhatnak.

79 Ugyanakkor, amint azt a kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, az engedélyezési rendszernek a 2006/123 irányelvvel való összeegyeztethetősége azt is feltételezi, hogy az az illetékes hatóságok mérlegelési jogkörének gyakorlását övező, az említett irányelv 10. cikkének (2) bekezdésében meghatározott követelményeknek eleget tevő feltételeken alapul.

80 E rendelkezés értelmében az engedély megadásának feltételei hátrányos megkülönböztetéstől mentesek, közérdeken alapuló kényszerítő indok támasztja őket alá, és arányosak e céllal, ami azt jelenti, hogy alkalmasnak kell lenniük az említett célkitűzés elérésének biztosítására, és nem haladhatják meg az ennek eléréséhez szükséges mértéket. Ráadásul e rendelkezés előírja, hogy ezek a feltételek világosak és egyértelműek, objektívek, átláthatóak, hozzáférhetők, és azokat előzetesen nyilvánosságra hozzák (2018. szeptember 26-i Van Gennip és társai ítélet, C-137/17, EU:C:2018:771, 80. pont).

81 Mivel az előzetes döntéshozatalra utaló határozat nem tartalmazza a mesterfokozat adományozására való jogosultság belga jog szerinti megszerzésére vonatkozó feltételek részletes ismertetését, a nemzeti bíróság feladata annak értékelése, hogy ezek a feltételek összeegyeztethetők-e a 2006/123 irányelv 10. cikkének (2) bekezdésével.

82 A fenti megfontolások fényében a második és harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2006/123 irányelvnek a 9. és 10. cikkével összefüggésben értelmezett 1. cikkének (5) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amely büntetni rendeli azokat, akik az illetékes hatóság előzetes engedélye nélkül mesterfokozatot adományoznak, amennyiben a mesterfokozat adományozásához való jogosultság megszerzésére vonatkozó feltételek összeegyeztethetők ezen irányelv 10. cikkének (2) bekezdésével, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

A költségekről

83 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

1) A belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai

parlamenti és tanácsi irányelvet („Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról”) úgy kell értelmezni, hogy az nem alkalmazandó az olyan nemzeti szabályozásra, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amely büntetni rendeli azokat, akik az illetékes hatóság előzetes engedélye nélkül mesterfokozatot adományoznak.

2) **A belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek a 9. és 10. cikkével összefüggésben értelmezett 1. cikkének (5) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, mint amely az alapügy tárgyát képezi, amely büntetni rendeli azokat, akik az illetékes hatóság előzetes engedélye nélkül mesterfokozatot adományoznak, amennyiben a mesterfokozat adományozásához való jogosultság megszerzésére vonatkozó feltételek összeegyeztethetők ezen irányelv 10. cikkének (2) bekezdésével, aminek vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság feladata.**

Aláírások